

Oproep aan alle politieke partijen van de gemeente Oisterwijk

Per 1 januari 2021 gaat de kern Haaren deel uitmaken van onze gemeente. Daartoe is er op 18 november a.s. een gemeenteraadsverkiezing. Waarschijnlijk bent u al druk bezig uw verkiezingsprogramma te formuleren. De Adviesraad Sociaal Domein Oisterwijk doet een beroep op u en vraagt u in uw verkiezingsprogramma uitdrukkelijk aandacht te schenken aan een aantal klemmende sociale thema's.

Oisterwijk als inclusieve gemeente

De gemeente Oisterwijk wil een inclusieve gemeente zijn. Dat is een gemeente waarin alle inwoners, ook die met een lichamelijke of geestelijke beperking, een andere seksuele geaardheid of een buitenlandse afkomst, gelijk worden behandeld en de mogelijkheid krijgen volwaardig aan de samenleving mee te doen. De Wet op de maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en internationale verdragen vragen dit van ons. De gemeenteraad heeft die doelstelling dan ook vastgelegd in het beleidsplan "Naar een samenredzaam Oisterwijk", dat de koers voor het sociaal beleid voor de komende jaren uitzet.

Een inclusieve samenleving is een doelstelling die je soms door de vingers lijkt te glippen. Soms dienen nieuwe of vergeten groepen zich aan, dan weer blijken andere vormen van ondersteuning nodig te zijn om bepaalde groepen volledig te laten meedoen in de samenleving. Dat is geen reden om bij de pakken neer te zitten. Integendeel, we maken immers ook stappen voorwaarts. Laten we die voortgang erin houden en zoveel mogelijk versnellen.

Tegenwoordig is de opdracht om de inclusieve samenleving naderbij te brengen veeleisender dan ooit tevoren. Wij leven in een tijd van financiële krapte. Enerzijds raakt de coronacrisis velen hard in hun bestaanszekerheid, anderzijds zien we ook mensen die deze crisis betrekkelijk ongeschonden lijken door te komen. De tweedeling in onze samenleving neemt hierdoor toe. Onze gezamenlijke sociale inspanning, waaraan vorm en richting wordt gegeven door onze volksvertegenwoordigers, moet dan ook verbindend zijn en gefocust zijn op de groepen die het het zwaarst hebben. Een gemeenteraadsverkiezing en de daaropvolgende collegevorming met collegeprogramma zijn het moment om bereikte resultaten te evalueren, nieuwe plannen te presenteren, prioriteiten te stellen en daarvoor het mandaat van de inwoners te verkrijgen. De Adviesraad Sociaal Domein¹ wil daarbij behulpzaam zijn door u thema's aan te reiken die, naar onze mening, juist nu bijzondere aandacht vragen.

Thema's die bijzondere aandacht vragen

De Adviesraad Sociaal Domein vraagt uw bijzondere aandacht voor:

1. Eenzaamheid
2. Laaggeletterdheid
3. Ondersteuning van mantelzorgers
4. Facilitering van vrijwilligerswerk
5. Maatpact
6. Kinderen en jeugd
7. Sociale samenhang in wijken
8. Huisvesting van specifieke doelgroepen

¹ De Adviesraad Sociaal Domein is het onafhankelijke adviesorgaan van het College van Burgemeester en Wethouders voor alle beleidsvoornemens en uitvoeringsmaatregelen van de gemeente in het sociaal domein.

Ad 1. Eenzaamheid

Eenzaamheid neemt toe met de leeftijd. Meer dan 40% van de mensen boven de 60 jaar voelt zich eenzaam. Zeer ernstige eenzaamheid stijgt boven de 75 jaar tot meer dan 10% van de bevolking. Ook jongeren kunnen kampen met eenzaamheid. Mensen lopen er niet mee te koop, maar eenzaamheid tast hun kwaliteit van leven aan en kan hen ernstig belemmeren in hun sociaal functioneren.

Een veelheid aan maatregelen kan helpen eenzaamheid te bestrijden. Bied mensen, met name ouderen, gelegenheden om elkaar te ontmoeten. Zorg voor laagdrempelige voorzieningen waar mensen terecht kunnen voor gezelligheid en onderling contact. Bied lokale dagopvang voor ouderen die verzorging nodig hebben, waardoor ook mantelzorgers worden ontlast. Ondersteun maatjesprojecten van vrijwilligersorganisaties. Bevorder projecten die de samenhang in buurten versterken, waardoor eenzame mensen eerder worden opgespoord.

Ad 2. Laaggeletterdheid

Meer dan 10% van de mensen is niet in staat om gedrukte en geschreven informatie zelfstandig te verwerken. Meer dan 15% van de mensen geeft aan moeite te hebben met lezen en schrijven. De taalbeheersing van 15-jarigen is de afgelopen 10 jaar voortdurend gedaald, zodat nu 25% van hen de Nederlandse taal onvoldoende beheerst. Dit zijn schrikbarende aantallen die hun directe weerslag hebben op het zelfstandig functioneren van mensen in onze steeds verder digitaliserende samenleving. Als er één maatregel is die het meedoen in de samenleving direct positief beïnvloedt, dan is dat het bevorderen van lees- en schrijfvaardigheid. Dit heeft ook directe gevolgen voor de mogelijkheden van mensen om zich te ontwikkelen, om werk te vinden en daarmee uit structurele armoede te komen.

Ad 3. Ondersteuning van mantelzorgers

Mantelzorg overkomt je, mensen kiezen er niet bewust voor. Een op de drie Nederlanders verleent wel eens mantelzorg. Van degenen die langdurige en intensieve mantelzorg geven, voelt meer dan 15% zich zwaarbelast. Onder de mantelzorgers bevinden zich kinderen; in Oisterwijk 14% van het totaal.

Zonder mantelzorgers zou onze maatschappij niet functioneren. De zwaarbelaste en de jeugdige mantelzorgers dreigen zelf in een isolement terecht te komen. De impact hiervan op hun latere leven wordt structureel onderschat.

Er wordt ondersteuning geboden aan mantelzorgers, maar deze moeten zich daarvoor zelf aanmelden. Veel mantelzorgers die het nauwelijks of niet meer redden, blijven zo onder de radar. Projecten die de samenhang in buurten versterken zullen ertoe bijdragen dat zij gevonden worden. Voldoende mogelijkheden voor respijtzorg zijn nodig om mantelzorgers te ontlasten.

Een speciale groep die te weinig aandacht krijgt, zijn de jeugdige mantelzorgers. Ondersteuningsprojecten zijn van groot belang om hen zo veel mogelijk een gezonde ontwikkeling naar volwassenheid te laten doormaken.

Ad 4. Facilitering van vrijwilligerswerk

Zonder vrijwilligers zou onze samenleving onherkenbaar kaal en saai zijn. In deze tijd van financiële krapte is bovendien de verleiding groot in vrijwilligers goedkope arbeidskrachten of assistenten van beroepskrachten te zien. Zo'n benadering zou de intrinsieke motivatie en daarmee de meerwaarde van vrijwilligerswerk tenietdoen.

Vrijwilligerswerk ontleent zijn waarde aan het feit dat het vrijwillig wordt verricht, vanuit een innerlijke motivatie. Zie vrijwilligerswerk daarom als een welkome aanvulling op het werk dat beroepskrachten in het sociaal domein verrichten. Wees realistisch in de hoeveelheid werk en verantwoordelijkheid die je van een vrijwilliger vraagt. Overbelaste vrijwilligers haken af.

Geef vrijwilligersactiviteiten die de sociale samenhang versterken de ruimte. Bevorder de samenwerking tussen beroepskrachten en vrijwilligersorganisaties door slimme vormen van subsidieverlening. Daardoor wordt ook de continuïteit van vrijwilligersactiviteiten versterkt.

Ad 5. Maatpact

Het maatpact is een pilotproject waarbinnen hulpverlening wordt georganiseerd vanuit de behoeften van de cliënt, zonder rekening te houden met procedures die voorafgaand overleg tussen hulpverlenende instanties vereisen. Door allerlei bureaucratische stappen over te slaan wordt het mogelijk gemaakt snel en adequaat op te treden. Financiering wordt later geregeld.

Volg de ervaringen die met het maatpact worden opgedaan. Deze nieuwe benadering biedt kansen op een werkelijke verbetering en versnelling van de hulpverlening aan inwoners.

Ad 6. Kinderen en jeugd

De inclusieve samenleving geldt ook voor kinderen en jeugd. Daaruit vloeit de verplichting voort om omstandigheden te creëren waarin alle kinderen zich zo goed mogelijk kunnen ontwikkelen. Tegelijkertijd weten wij, dat de kansen voor kinderen ongelijk verdeeld zijn. Er zijn kwetsbare kinderen en kwetsbare gezinnen. Uit recent onderzoek van de GGD blijkt dat 36% van de jeugd tussen 12-18 jaar in Oisterwijk zich eenzaam voelt. Het gaat hierbij met name om sociale eenzaamheid. Dit is een hoger percentage dan in de regio Hart van Brabant.

Hoe sneller kinderen en gezinnen in beeld komen die het zonder ondersteuning niet redden, des te groter wordt de kans dat de ontwikkeling van het kind nog in goede banen kan worden geleid. Geef daarom aandacht aan risicogroepen en investeer in preventie en vroegsignalering, in het belang van het kwetsbare kind. Besteed extra aandacht aan kinderen en jeugdigen die mantelzorger voor ouders, broers of zussen zijn.

Bied daarnaast kansen aan brede groepen jeugd via de reguliere basisvoorzieningen. Houd de toegang tot die voorzieningen laagdrempelig. Ga bij het inrichten van die voorzieningen altijd uit van de belevingswereld van de jongeren zelf.

Ad 7. Sociale samenhang in de wijken

Naarmate het sociale netwerk in een buurt sterker is, ontstaan er meer mogelijkheden voor mensen om eenvoudige hulpvragen zelf op te lossen. Ook kwetsbare inwoners komen dan sneller in beeld, zoals eenzame ouderen, mensen met serieuze functionele of psychische beperkingen, kwetsbare gezinnen, jeugdigen met ontwikkelingsproblemen, statushouders. In onze gemeente zijn in de kern Moergestel daarvan mooie voorbeelden te vinden.

Sociale netwerken kunnen alleen van onderop ontstaan. Er loopt straks een project in een van de Oisterwijkse wijken om de sociale samenhang te laten groeien. Volg de resultaten van dit project en van vergelijkbare projecten en leer van de ervaringen. Sociale samenhang is een voorwaarde om tot de gewenste samenredzaamheid te komen.

Ad 8. Huisvesting van specifieke doelgroepen

Creëer mogelijkheden om aan de woonbehoeften van kwetsbare inwoners te voldoen. Zonder specifieke aandacht dreigen deze groepen tussen wal en schip te vallen. Wij denken aan rolstoeltoegankelijkheid, combinatie van wonen en zorg, meerhuishouden-varianten, beschermd wonen voorzieningen.

Omarm en ondersteun de nieuwe initiatieven rond respijtzorg en huisvesting voor tijdelijke zorg. Deze ontlasten mantelzorgers en bieden de mogelijkheid om na een ziekenhuisopname voldoende te herstellen om weer zelfstandig te kunnen wonen.

Benadering van sociale thema's

Ter afsluiting wil de Adviesraad Sociaal Domein aandacht vragen voor de wijze van aanpak van sociale vraagstukken. Bij het nemen van maatregelen voor de ondersteuning van inwoners dient er naar onze mening altijd aandacht te zijn voor drie aspecten: preventie, innovatie en communicatie.

Preventie

Bij de toelichting op de bovengenoemde thema's is dit woord al gevallen: preventie. Om welke vorm van sociale ondersteuning het ook gaat, zet steeds zo veel mogelijk in op het voorkomen van problemen. Naarmate ze groeien, wordt het moeilijker problemen op te lossen en worden ze belas-

tender voor de cliënt. Preventieve maatregelen zijn investeringen die zich uitbetalen in lagere kosten voor de ondersteuning van inwoners en in een hogere kwaliteit van leven voor de betrokkenen.

Innovatie

Durf te vernieuwen. De weg naar een inclusieve samenleving bestaat uit een veelheid van kleine en grote maatregelen en initiatieven, waarvan het precieze effect niet altijd op voorhand bekend is. Geef nieuwe benaderingen een kans en accepteer dat deze ook wel eens mislukken. Leer daarvan, zonder je te verliezen in schuldvragen.

Communicatie

Om welke voorziening of maatregel het ook gaat: communiceer, communiceer en communiceer. Zet communicatiemiddelen in en gebruik taal en begrippen die de doelgroepen daadwerkelijk bereiken. Creëer draagvlak voor nieuwe initiatieven door de juiste informatie bij de juiste personen te krijgen. Herhaal de boodschap regelmatig, overdaad zal niet snel schaden. Maak bij dit alles gebruik van media die ook kinderen, jeugd en jongeren bereiken.

Tot slot

Net als andere gemeenten staat Oisterwijk voor grote opgaven in het sociaal domein. Financiële grenzen zijn in zicht, terwijl de coronacrisis de meeste sociale problemen vergroot. De Adviesraad Sociaal Domein wenst u dan ook veel wijsheid toe bij het samenstellen van uw verkiezingsprogramma en hoopt u met het bovenstaande daarvoor een aantal aanknopingspunten te hebben geboden.

Namens de Adviesraad Sociaal Domein,

Wouter Verschuur, voorzitter
Joost Wagenmakers, secretaris